

POZNAJ MAZURSKICH I WARMIŃSKICH ARTYSTÓW SŁOWA

Udaj się w wyjątkową podróż po Warmii i Mazurach! Poznaj tych, którzy w swojej twórczości poetyckiej i literackiej, a także działalności społecznej, czerpali inspirację z wyjątkowości naszego regionu, piękna otaczającej przyrody oraz bogatej kultury i tradycji.

ERNST WIECHERT

Urodził się 18 maja 1887 r. w Piersławku koło Mrągowa, w rodzinie leśniczego Martina i Heinrietty z d. Andree. W wieku jedenastu lat podjął naukę w gimnazjum w Królewcu.

W latach 1905–1911 studiował na Albertynie przyrodoznawstwo, filozofię, filologię niemiecką i angielską. Po studiach uczył w Hufengymnasium, potem w berlińskim Gimnazjum im. Cesarzowej Augusty.

W 1930 roku wyjechał do Berlina. Trzy lata później rozstał się z pracą w szkolnictwie i zamieszkał w Ambach w Bawarii. Za krytykę hitleryzmu został uwięziony. W 1938 roku przebywał w obozie koncentracyjnym w Buchenwaldzie.

W 1916 roku debiutował powieścią „Die Flucht” Szczytowym osiągnięciem Wiecherta jest epopeja Puszcz Piskiej „Die Jeromin-Kinder” (pol. „Dzieci Jerominów”). Opisywał w niej życie mazurskiej wsi Sowiróg nad Jeziorem Nidzkim.

Wiechert napisał trzynaście powieści, blisko 40 opowiadań i nowel, czterystuki teatralne.

Zmarł 24 sierpnia 1950 r. w Uerikon koło Zurychu w Szwajcarii.

W domu rodzinnym artysty utworzono Izbę Pamięci Ernsta Wiecherta w Piersławku.

MICHAŁ KAJKA

Urodził się 27 września 1858 r. w Skomacku Wielkim.

W 1864 r. rozpoczął naukę w polskiej szkole elementarnej w Skomacku.

W 1868 r. przeniósł się do Szkoły Ludowej w Rostkach.

Od 1883 r. wraz z żoną Wilhelminą z Karasiów zamieszkała na stałe w Ogródku. W 1886 r. postawił tu dom z zabudowaniami gospodarczymi.

Zmarł 22 września 1940 r. w Orzyszu.

Pisać zaczął około 17. roku życia.

Pierwsze utwory poetyckie w języku polskim opublikował w ostródzkim „Mazurze” Jana Karola Sembrzyckiego.

Od 1890 r. prowadził biblioteczkę Towarzystwa Czytelni Ludowych w Ogródku.

Był w gronie założycieli Mazurskiej Partii Ludowej.

Za życia doczekał się wydania zbioru „Pieśni mazurskie” (1927), który ukazał się nakładem redakcji „Gazety Mazurskie” i „Mazur”.

W 1968 powołano do życia Muzeum Michała Kajki, zlokalizowane w domu rodzinnym poety.

Od 2005 r. odbywa się tu finał konkursu poetyckiego jego imienia.

KAZIMIERZ ORŁOŚ

Urodził się 26 grudnia 1935 r. w Warszawie.

Syn Henryka Orłosia i Seweryny z Mackiewiczów, siostry Stanisława Cata i Józefa Mackiewiczów. W czasie II wojny światowej mieszkał w Warszawie, w Dąbrówkach pod Łańcutem, od 1944 r. ponownie w Warszawie oraz Rawie Mazowieckiej. W latach 1955-1960 studiował prawo na Uniwersytecie Warszawskim.

W latach 1970-1973 redaktor w Naczelnej Redakcji Literackiej Polskiego Radia, w latach 1972-1973 zatrudniony w redakcji „Literatury”. W 1973 r. z powodu wydania w Paryżu pod własnym nazwiskiem książki „Cudowna melina” (w kraju zatrzymanej przez cenzurę) został objęty represjami, całkowitym zakazem druku oraz zwolniony z Polskiego Radia i redakcji „Literatur”.

Od 1977 poświęcił się wyłącznie twórczości literackiej. W latach 1977-1981 współredagował wydawany w tzw. drugim obiegu kwartalnik „Zapis” 1982-1983 członek zespołu redakcyjnego „Nowego Zapisu” 1988-1994 współpracował z Rozgłośnią Polskiego Radia Wolna Europa.

Mieszka w Warszawie, od 1978 r. ma też dom w Krutyńskim Piecku, na terenie Mazurskiego Parku Krajobrazowego, nad rzeką Krutynią. Na Mazury przyjechał po raz pierwszy w 1948 r. z rodzicami jako trzynastoletni chłopiec, później przyjeżdżał sam oraz z rodziną. Kazimierz Orłoś przynaję „Jestem z tym miejscem związany (. . .) Traktuję dom jako mój azyl. Tutaj mogę izolować się od zgiełku i różnych spraw (. . .) Nie mam telewizji, nie słucham radia (. . .) To jest miejsce gdzie piszę książki”

SIEGFRIED LENZ

Urodził się 17 marca 1926 r. w Ełku na Mazurach, jako syn urzędnika celnego. Tam też spędził młodość i uczęszczał do szkoły podstawowej. Następnie został wysłany do szkoły z internatem w Kappeln w Szlezwiku-Holsztynie, przygotowującej do dalszej nauki w szkole maturalnej.

W 1939 r. jako został członkiem Hitlerjugend, zaś w 1943 r. został wcielony do wojska. Służył w marynarce i był świadkiem exodusu ludności Prus Wschodnich w 1945 r. W ostatnich miesiącach wojny został przeniesiony

do Danii. Tam jako dziewiętnastoletni żołnierz zdezerterował. Gdy po ogłoszeniu zakończenia wojny trafił do marynarki bawarskiej dostał się do niewoli brytyjskiej w Witzwort, gdzie pracował jako tłumacz.

Po wojnie rozpoczął naukę na Uniwersytecie w Hamburgu. Studiował filologię niemiecką i angielską oraz filozofię. Jednak przerwał je dość wcześniej i jako felietonista związał się z dziennikiem „Die Welt”. W latach 1950-1951 był redaktorem działu kulturalnego tego pisma.

Od 1951 r. zamieszkał w Hamburgu, gdzie jako niezależny pisarz był regularnym gościem spotkań literackich Grupy 47. Zajmował się wyłącznie twórczością literacką, współpracując z licznymi wydawnictwami prasowymi oraz radiem.

Napisał kilkanaście powieści i tyle samo tomów opowiadań. Wydał również pięć utworów scenicznych i słuchowisk oraz cztery zbiorki esejów. Jego książki zostały przetłumaczone na 22 języki i ukazały się w 30 krajach.

Zmarł 7 października 2014 r. w Niemczech.

JOHANN GOTTFRIED HERDER

Urodził się 25 sierpnia 1744 r. w Morągu. Był synem Gottfrieda, nauczyciela i kościelnego w ewangelickim kościele, oraz Anny Elżbiety Peltz. Początkowo jego edukacją zajmował się ojciec, następnie uczęszczał do szkoły miejskiej.

W 1762 roku rozpoczął studia w Królewcu. Znaczący wpływ na niego wywarli Immanuel Kant i Johan Georg Hamann. Pracował jako nauczyciel w królewieckim Collegium Friedricanum.

Po zakończeniu edukacji przeprowadził się do Rygi, gdzie podjął pracę jako duszpasterz i nauczyciel. Tam też wydał pierwsze prace pisarskie. Następnie wyjechał do Francji aby „poznać świat i odnaleźć siebie”. W Strasburgu poznał młodego Goethego.

Po krótkim pobycie w Bückeburgu osiadł na prawie trzydzieści lat w Weimarze, gdzie zajmował wysokie urzędy kościelne. W mieście tym pozostał do śmierci.

Tam powstały jego największe dzieła, m.in. „Myśli o filozofii dziejów” oraz „Głosy narodów w pieśniach”.

Zmarł 18 grudnia 1803 r. w Weimarze. W Morągu znajduje się Muzeum im. Johanna Gottfrieda Herdera.

WOJCIECH KĘTRZYŃSKI

Urodził się w Giżycku, 11 lipca 1838 r., jako Adalbert von Winkler, syn Józefa Winklera, oficera pruskiego i Niemki Eleonory z domu Raabe, pochodzącej z Nowej Wsi pod Hławą. Ojciec wywodził się ze szlacheckiej rodziny, a nazwisko zawdzięczał miejscowości „Kętrzyno” w powiecie wejherowskim. Dziadkowi dopisano „von Winkler” do nazwiska, a ojciec Wojciecha Kętrzyńskiego zaczął używać już tylko samego dopisku. W 1859 r. rozpoczął studia historyczne na Wydziale Filozoficznym Uniwersytetu Albertyna w Królewcu.

Kętrzyński brał udział w powstaniu styczniowym, przewoząc tajne dokumenty i broń. W 1871 r. założył on tajne Towarzystwo Mazurskiej Inteligencji Ludowej, później przekształcone w Komitet Niesienia Pomocy Mazurom (1872), następnie zaś w Centralny Komitet dla Mazur, Śląska i Pomorza. Wspierał materialnie „Gazetę Lecką” oraz „Mazura”.

Wojciech Kętrzyński zmarł 15 stycznia 1918 r. we Lwowie. Został pochowany na cmentarzu Łyczakowskiem, niedaleko grobu Marii Konopnickiej.

Jedna z najważniejszych placówek badawczyh i naukowych w Olsztynie – Ośrodek Badań Naukowych (obecny Instytut Północny) założony w 1963 r. z dumą nosi imię Wojciecha Kętrzyńskiego.

ARTUR BECKER

Urodził się 7 maja 1968 r. w Bartoszychach jako syn polsko-niemieckich rodziców i w 1985 r. wyjechał na stałe do Niemiec.

Pisze w języku niemieckim powieści, eseje, opowiadania, wiersze, także tłumaczy. Większość z jego powieści związana jest tematycznie z Warmią i Mazurami. W Niemczech opublikował do tej pory kilkanaście książek.

Wielokrotnie nagradzany, m.in. niemiecką nagrodą im. Adelberta von Chamisso za rok 2009. W 2009 wyszła jego pierwsza publikacja w języku polskim — powieść „Kino Muza”. Przedstawia ona losy protagonisty na rozdrożu między miasteczkiem Bartoszyce a niemiecką Bremą. Jest to portret pokolenia żyjącego na polskiej prowincji w latach 80. XX wieku.

Artur Becker publikuje regularnie artykuły w „Frankfurter Rundschau” i „Neue Zürcher Zeitung” oraz w „Rzeczypospolitej”

STANISŁAW RAGINIAK

Urodził się 21 czerwca 1952 r. w Łukcie koło Ostródy. Od 1976 r. mieszka w Grudziądzu.

Stanisław Raginiak” debiutował w wieku 37 lat zbiorem wierszy „Dziedzictwo”. Kolejne tomiki poezji: „U ratuj mnie”(1991), „Nie bójcie się mojej pamięci” (1993), „Łzy nad Crow River”(1996), „Nihumim”, „Żal” (2001), „Skroplone smutk” (2004), „ Przenikanie światów” (2008), „Kwiaty na skale” (2011) i „Niech niebo pochłonie” (2012). Jest m.in. autorem dziennika lirycznego „Skrawek Ameryki” (1995), w którym zawarł reminiscencje z pobytu w Stanach Zjednoczonych.

W 2015 r. włoskie wydawnictwo opublikowało wybór wierszy autora w przekładzie – „Wiersze” (Poesie, LietoColle 2017), jesienią tego roku odbyła się promocja tomu w Instytucie Kultury Polskiej w Rzymie.

26 czerwca 2020 r. jury w składzie prof. Jarosław Ławski, prof. Anna Legeżyńska, dr Antoni Libera, dr Bronisław Maj, Marek Żagańczyk za najlepszą książkę zgłoszoną do konkursu „Orfeusza Mazurskieg” uznało „Moje Crow River” Stanisława Raginiaka. Poemat znalazł się wśród pięciu książek – finalistów Nagrody Literackiej „Wawrzyn Warmii i Mazur”.

EMILIA SUKERTOWA-BIEDRAWINA

Urodziła się w 1887 r. w Łodzi. Po śmierci ojca, ok. roku 1900, wraz z matką wyjechała do Warszawy, tu ukończyła gimnazjum rosyjskie. Studiowała w Towarzystwie Kursów Naukowych, w prywatnej szkole sztuk pięknych Conti oraz Akademii Eksportowej w Wiedniu. W 1912 r. poślubiła Stanisława Alfreda Sukerta, urodziła dwie córki, Wandę i Bożenę. Stanisław Sukert zmarł w 1927 r. Rok później kolejnym mężem Emilii został Józef Biedrawa. Podczas wojny ukrywali się pod nazwiskiem Bernatowicz. Józef Biedrawa zmarł w 1944 r. Emilia Sukertowa-Biedrawina do Olsztyna wróciła w 1945 r. wraz z matką i rodziną córki.

Przed 1914 r. uczestniczyła w tajnym Towarzystwie Równouprawnienia Kobiet, które później działało jako Stowarzyszenie Umysłowo Pracujących Kobiet. W 1919 r. została skierowana do pracy w Mazurskim Komitecie Plebiscytowym. Od 1921 r. działała w Związku Obrony Kresów Zachodnich, pomagała w powstaniu Mazurskiego Domu Ludowego w Działdowie (1922), założyła Muzeum Mazurskie w Działdowie (1927 r.).

Emilia Sukertowa-Biedrawina ratowała z pożogi wojennej pamiątki polskości (druki, książki), które ocalały po działaniach wojennych. Emilia Sukertowa-Biedrawina publikowała od 1958 r. na łamach „Komunikatów Mazursko-Warmińskich” ogólną bibliografię Warmii i Mazur za lata 1944-1960. Była sekretarzem generalnym oraz kierownikiem Instytutu Mazurskiego. Upowszechniała wiedzę o regionie: udzielała informacji, opracowywała kwerendy, dostarczała materiały władzom i naukowcom, publikowała artykuły.

Zmarła w 1970 r.

HANS HELLMUT KIRST

Urodził się 5 grudnia 1914 r. w Ostródzie. Tutaj ukończył szkołę powszechną, Gimnazjum im. Cesarza Wilhelma, a następnie Wyższą Szkołę Handlową. Jeszcze jako kilkunastoletni chłopiec przeprowadził się do Morąga, a później do Nidzicy. Często przeprowadzki wiązały się z pracą ojca, który był wschodniopruskim funkcjonariuszem policji. Za jego namową w 1933 r. wstąpił do Reichswehry i został żołnierzem zawodowym.

W czasie II wojny światowej brał udział w kampanii polskiej, francuskiej, włoskiej, rosyjskiej i dosłużył się stopnia porucznika. Po kapitulacji III Rzeszy spędził 9 miesięcy w areszcie śledczym amerykańskiego obozu internowania w Garmisch-Partenkirchen.

Pierwszą swoją książkę – „Nazywaliśmy go Galgenstrick” – opublikował w 1950 r. Ogółem w ciągu 39 lat napisał 59 książek, a ich łączne nakłady przekroczyły milion egzemplarzy. Większość z nich dotyczy czasów III Rzeszy, a szczególnie okresu II wojny światowej.

Od połowy lat sześćdziesiątych Kirst przekazywał tantiemy z książek na rzecz sierot wojennych z Polski i Izraela. Pomagał także młodzieży, fundował stypendia.

O związkach pisarza z Ostródą przypomina tablica wmurowana w ścianę jego domu, w którym mieszkał wraz z rodziną (ówczesna Schillerstrasse numer 10).

Zmarł 23 lutego 1989 r. w Bremie.

Urodził się 1 września 1964 r. w Gdyni w rodzinie Guntera i Krystyny z domu Lojewskiej. W 1989 r. uzyskał tytuł magistra filologii polskiej Uniwersytetu Gdańskiego (pracę magisterską pisał pod kierunkiem prof. Marii Janion). Przez wiele lat mieszkał w Sopocie.

Organizatorzy:

Muzeum
Michała Kajki
w Ogródku

Muzeum Konstatego
Ildefonsa Gałczyńskiego
Leśniczówka Pranie

Sponsorzy:

Starostwo
Powiatowe
w Pisu

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Dofinansowano ze środków
Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa
Narodowego pochodzących
z Funduszu Promocji Kultury

Zrealizowano z pomocą finansową samorządu województwa warmińsko-mazurskiego.